

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ד

יובל שרלו

ycherlow@gmail.com

הנמשל בשיר השירים- דרכם של חז"ל בתיווך שבין המשל ובין הנמשל

פרק ב, ז:

(ו) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצִבְאוֹת אוֹ בְּאִילוֹת הַשָּׂדֶה אִם תַּעֲלִירוּ וְאִם תַּעֲזֹרוּ אֶת הָאֲהָבָה עַד שְׁתִּזְוֹפוּ:

אחרי כן נאמר למשה בנבואה מפי ד' לשלוח מרגלים לרגל את הארץ, כאשר שבו מרגל את הארץ הוציאו שם רע על ארץ ישראל ונתעכבו ארבעים שנה במדבר. אז פתח משה את פיו וכן אמר: השבעתי אתכם בני ישראל בד' צבאות ובאיתני ארץ ישראל שלא תזידו לעלות לארץ כנען עד שיהיה רצון מלפני ד' ויכלה כל הדור, אנשי המלחמה, למות במחנה כאשר זדו אחיכם בני אפרים שיצאו ממצרים שלשים שנה קודם שהגיע הקץ ונפלו בידי פלישתים היושבים בגת והרגו אותם; ואתם המתונו עד זמן ארבעים שנה, ואחר כך יעלו בניכם וירשו אותה.

(ה) שְׁזוֹזְרָה אֲנִי וְנָאוֹה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם כְּאֶהְלִי בְּדֶרֶךְ כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה:

(ו) אֶל תִּרְאוּנִי שְׂאֵנִי שְׁזוֹזְרָת שְׁשִׁזְפֹתַי הַשְּׂמִישׁ בְּנֵי אֲמִי נִזְוְרוּ בִּי שְׂמִנִי נִטְרָה אֶת הַכְּרָמִים כְּרָמִי שְׁלִי לֹא נִטְרָתִי:

(ז) הַגִּידָה לִּי שְׂאֲהָבָה נִפְשִׁי אֵיכָה תִרְעָה אֵיכָה תִרְבִּיץ בְּצִהָרִים שְׁלֹמֹה אֲהִיָּה כְּעֻטָּיה עַל עֲדָרִי וְזִבְרִיהָ:

(ח) אִם לֹא תִדְעִי כֹה הִיפָּה בְּנִשִּׁים צָאִי כֹה בְּעֶקְבֵי הַצֹּאן וְרַעֲי אֶת גְּדִיתָהָ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרָעִים:

(ט) לִסְסֹתִי בְּרַכְבִּי פָרְעָה דְּמִיתִיךָ רַעֲיָתִי:

(י) גָּאוּ לְזוֹנֶיךָ בַּתִּירִים צֹאֲרֵךְ בְּזוֹרוֹתֵי:

(יא) תוֹרִי זָהָב נִעְשָׂה כֹה עִם נִקְדוֹת הַכֶּסֶף:

(יב) עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְכּוֹ נִרְדִּי נִתֵּן רִיזוֹ:

(יג) צָרוֹר הַמֹּר דוּדִי לִי בֵּין שְׂדֵי יָלִין:

(יד) אֶשְׁכַּל הַכֶּסֶף דוּדִי לִי בְּכֶרְמִי עֵין גְּדִי:

(טו) הִנֵּךְ יִפָּה רַעֲיָתִי הִנֵּךְ יִפָּה עֵינֶיךָ יוֹנִים:

(טז) הִנֵּךְ יִפָּה דוּדִי אֶף נָעִים אֶף עֲרִשְׁנוֹ רַעֲנָנָה:

(יז) קָרוֹת בְּתִינוֹ אֲרוֹמִים (רוזיטנו) רַהֲיִטְנוֹ בְּרוֹתִים:

ה. כשעשו בני ישראל את העגל נהפכו פניהם לשחור, כבני כוש השוכנים במשכנות קדר, וכאשר שבו בתשובה ונמחל להם, נשתנה זיו פניהם כמלאכים ועל שעשו יריעות למשכן שרתה עליהם שכינת ד', ומשה רבם עלה לרקיע ועשה שלום בינם ובין מלכם.

ו. אמרה כנסת ישראל נגד העמים: אל תבזוני כי נעשיתי, שחורה מכם על שעשיתי כמעשיכם והשתחוויתי לשמש ולירח כי נביאי השקר גרמו כי יחרה בי אף ד', והם לימדוני לעבוד את אליליכם וללכת בחוקותיכם:

ז. ואת אדון העולם, אשר הוא האלהים, לא עבדתי ולא הלכתי בחוקותיו ולא שמרתי מצוותיו ואת תורתו.

ז. כאשר בא יומו של משה הנביא להסתלק מהעולם, אמר לפני ד': גלוי לפני, כי העם הזה עתיד להתחייב ולרדת בגולה. הגידה נא לי אפוא: איך יתפרנסו ואיך ישבו בין העמים שגזרותיהם קשות כחום וכשרב השמש באמצע היום בתקופת תמז, ולמה יהיו נעים ונדים בין עדרי בני עשו וישמעאל המשתפים את אליליהם כחברים.

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ד

- ח. אמר הקדוש ברוך הוא למשה הנביא: אם רוצה אתה לראות בגלות את כנסת ישראל משולה ליפה בנשים וכי תאהבנה נפשי – תלך באורחות הצדיקים ותסדר תפילה על פי רועיה ומנהיגי הדור, ותלמד את בניה, שנמשלו לגדיי עזים, ללכת לבית הכנסת ולבית המדרש, ובזכות זאת יתפרנסו בגולה עד היום אשר בו אשלח את המלך המשיח, והוא ינהל אותם בנחת אל משכנותיהם, הוא בית המקדש אשר בנו להם דוד ושלמה רועי ישראל.
- ט. כאשר יצאו ישראל ממצרים רדפו פרעה ומחנהו אחריהם ברכב ובפרשים, והיתה הדרך סגורה לפניהם מארבע רוחות: מימין ומשמאל היו מדברות מלאים נחשים ושרפים, מאחוריהם פרעה הרשע ומחנהו ולפניהם ים סוף. מה עשה הקדוש ברוך הוא? הוא נגלה בכח גבורתו על הים והוביש את הים ואת החומר לא הוביש. אמרו הרשעים והערב רב והנכרים אשר ביניהם: את מי הים היה יכול להוביש, אבל את החומר איננו יכול להוביש. בשעה זו חרה אף ד' בהם ורצה להטביעם במי הים כמו שנטבעו פרעה וחילו רכבו ופרשיו וסוסיו, לולי משה הנביא אשר פרש ידיו בתפילה לד' והשיב כעסו מהם, ופתח הוא וצדיקי הדור את פיהם ואמרו שירה ועברו בתוך ים סוף ביבשה, ובזכות אברהם יצחק ויעקב ידידי ד'.
- י. כאשר יצאו אל המדבר אמר ד' למשה: כמה נאה העם הזה לתת להם דברי התורה שתהא כרסן בלחייהם שלא יסורו מהדרך הטובה כמו הסוס המרוסן, וכמה נאה ערפם לשאת עול מצוותי כמו העול על עורף השור החורש בשדה ומפרנס את עצמו ואת בעליו.
- יא. ובכן נאמר למשה: עלה לרקיע ואתן לך את שני לוחות האבן חצובים מספיר של כסא הכבוד, נוצצים כזהב טוב, מסודרים בשיטין כתובים באצבעי וחקוקים בהם עשרת הדברים המזוקקים יותר מכסף המזוקק שבע פעמים שבע, כמספר עניניהם שמתפרשים בארבעים ותשעה פנים, על ידיך בשביל עם בית ישראל.
- יב. ובהיות עוד משה רבם ברקיע עומד לקבל את שני לוחות האבנים והתורה והמצוה, קמו רשעי הדור ההוא והערב רב שביניהם ועשו עגל של זהב, והבאישו מעשיהם, ויצא להם שם רע בעולם, תחת אשר מלפנים היה ריחם נודף בעולם, ואחרי כן נבאש ריחם כנרד שריחו רע מאד, ועל בשרם עלתה צרעת.
- יג. בעת ההיא אמר ד' למשה: לך רד כי שחת עמך, הרף ממני ואכלם. אז שב משה ובקש רחמים מלפני ד', וד' זכר להם עקידת יצחק שאביו עקד אותו בהר המוריה על המזבח וישב ד' מכעסו, וישכן שכינתו ביניהם כמו מלפנים.
- יד. אז ירד משה ושני לוחות האבנים בידו, ובגלל חטא בני ישראל כבדו ידיו ונפלו ונשברו. אז הלך משה וידק את העגל ויפזר את עפרו בנחל וישק את בני ישראל, ויהרג את כל אלה שהיו חייבים הריגה. ויעל שנית לרקיע ויתפלל לפני ד' ויכפר על בני ישראל, ואז נצטוו להקים המשכן והארון. בעת ההיא הזדרז משה ועשה את המשכן ואת כל כליוואת הארון וישם בארון את שני הלוחות האחרונים ומנה את בני אהרן הכהנים להקריב קרבנות על המזבח ולנסח יין על הזבחים. ומניין היה להם יין לנסח? הלא הם היו במדבר לא מקום כשר לזרע ואף לא תאנה וגפן ורמון? אלא היו הולכים לכרמי עין גדי ולוקחים משם אשכולות ענבים וסוחטים מהם יין ומנסכים על המזבח רבע ההין לכבש אחת.
- טו. כאשר עשו בני ישראל רצון מלכם הוא בדברו משבחם בפמליא של המלאכים הקדושים ואמר: כמה נאה את בתי החביבה כנסת ישראל בזמן שאת עושה רצוני ועוסקת בדברי תורתך, וכמה מתוקנים מעשיך, ועיניך כגחלים בני יונה שמתכשרים להקרב על גבי המזבח.
- טז. משיבה כנסת ישראל לפני רבון העולם וכן אומרת: כמה נאה שכינת קודשך בזמן שאתה שוכן בינינו ומקבל ברצון תפילתנו, ובשעה שאתה משרה בגורלנו חבה, ובנינו מתרבים בארץ ואנחנו מתרבים וגדלים כעץ שתול על עין המים, שענפיו יפים ופריו רב.
- יז. אמר שלמה הנביא: כמה נאה בית המקדש שנבנה על ידי מעצי ארזים, אבל יותר נאה יהיה בית המקדש שעתיד להבנות על ידי מלך המשיח שקירותיו יהיו מארזים של גן העדן וכתליו מברוש ואשוח ואורן.